

زن در فرآیند زمان

نویسندگان:

مهدیه گیلانی

طاهره کریمی

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: گیلانی، مهدیه، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور	: زن در فرآیند زمان نویسندگان مهدیه گیلانی، طاهره کریمی
مشخصات نشر	: کرج، رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۶ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م
شابک	: ۵ - ۳۰ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
موضوع	: زنان - وضع اجتماعی - تاریخ - پیش از اسلام
موضوع	: Women - Social conditions - History - To 633.
موضوع	: زنان - وضع اجتماعی - تاریخ - پس از اسلام
موضوع	: Women - Social conditions - History - Islamic era, 633
رده‌بندی کنگره	: BP ۲۳۰ / ۱۷۲
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۸۳۱
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۷۸۱۵۴۸

زن در فرآیند زمان

عنوان: زن در فرآیند زمان
 نویسندگان: مهدیه گیلانی - طاهره کریمی
 طراح جلد: گروه طراحی پلکان
 ناشر: رویش بهاری
 مدیر تولید: امیر حیدری
 شابک: ۵ - ۳۰ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شناسه: ۱۴۵۱

۱۴۰۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول تابستان ۱۴۰۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مطلع.....	۵.....
پیشگفتار.....	۷.....

مقدمه: فصل اول

زن در فرآیند زمان.....	۱۳.....
معناشناسی.....	۱۶.....
جهل.....	۱۶.....
جهل در لغت.....	۱۶.....
جهل در اصطلاح.....	۱۹.....
جاهلیت.....	۲۰.....
مدرن.....	۲۳.....
مدرن در لغت.....	۲۳.....
مدرن در اصطلاح.....	۲۳.....
اجتماع.....	۲۴.....
اجتماع در لغت.....	۲۴.....
اجتماع در اصطلاح.....	۲۴.....
فرهنگ.....	۲۶.....
فرهنگ در لغت.....	۲۶.....
فرهنگ در اصطلاح.....	۲۷.....

۲۸	جاهلیت در قرآن
۳۳	جاهلیت در روایات
۳۵	عوامل بروز جاهلیت
۳۵	دوری از فرهنگ اجتماعی

فصل دوم: وضعیت زن در عرصه اقتصاد اجتماعی

در جاهلیت اولی، اسلام، جاهلیت مدرن

۳۹	وضعیت زن در عرصه اقتصاد اجتماعی در جاهلیت اولی
۴۳	وضعیت زن در عرصه اقتصاد اجتماعی در اسلام
۴۴	حق مالکیت اقتصادی
۴۴	آیات
۴۴	حق توارث
۴۶	مهریه
۴۹	دستمزد
۵۰	نفقه
۵۵	روایات
۵۶	وضعیت زن در عرصه اقتصاد اجتماعی در جاهلیت مدرن
۵۷	ویژگی‌های جاهلیت مدرن
۵۷	شرک و سوءظن به خدا
۵۸	حکم جاهلی
۵۸	تعصب
۶۰	تبرج
۶۰	خودکشی و دیگرکشی

فصل سوم: وضعیت زن در عرصه فرهنگ اجتماعی در جاهلیت اولی

در جاهلیت اولی، اسلام، جاهلیت مدرن

۶۷	وضعیت زن در عرصه فرهنگ اجتماعی در جاهلیت اولی
۷۰	حجاب زن در جاهلیت اولی
۷۱	ازدواج در جاهلیت اولی

۷۱	ازدواج متعه.....
۷۲	ازدواج با اسیران.....
۷۲	ازدواج با کنیزان.....
۷۲	ازدواج با زن پدر.....
۷۳	طلاق در جاهلیت اولی.....
۷۴	نگرش منفی به زن.....
۷۵	خشونت علیه زنان در جاهلیت.....
۷۶	وضعیت زن در عرصه فرهنگ اجتماعی در اسلام.....
۷۷	خودنمایی زنان.....
۷۸	مراعات تقوا.....
۷۹	میانه روی و تعادل.....
۷۹	حجاب در اسلام.....
۸۰	ازدواج در اسلام.....
۸۱	ازدواج دائم.....
۸۱	ازدواج موقت.....
۸۳	طلاق در اسلام.....
۸۴	طلاق بائن.....
۸۴	طلاق رجعی.....
۸۴	راه کارهای احقاق حقوق زنان.....
۸۵	ارث.....
۸۶	مقابله با برده داری.....
۸۸	تصحیح و تغییر تفکرات اشتباه دوران جاهلیت.....
۸۸	یکی بودن خلقت زن و مرد.....
۸۹	برابری زن و مرد در ارزش.....
۹۰	برابری در عبادت.....
۹۱	برابری در علم.....
۹۱	محدود کردن تعدد زوجات.....
۹۱	مقابله با خشونت علیه زنان.....
۹۲	وضعیت زن در عرصه فرهنگ اجتماعی در جاهلیت مدرن.....

۹۶	جاهلیت مدرن از منظر سید قطب
۹۹	تجارت زنان
۹۹	خشونت علیه زنان
۱۰۰	طلاق

فصل چهارم: وضعیت زن در عرصه سیاست اجتماعی در جاهلیت اولی

در جاهلیت اولی، اسلام، جاهلیت مدرن

۱۰۵	وضعیت زن در عرصه سیاست اجتماعی در جاهلیت اولی
۱۰۶	زن و حقارت
۱۰۸	زن و تحصیل
۱۱۲	وضعیت زن در عرصه سیاست اجتماعی در اسلام
۱۱۲	زن و فعالیت اجتماعی
۱۱۷	مادر بودن
۱۱۸	زن و تعلیم و تربیت
۱۲۰	زن و خروج از منزل
۱۲۱	وضعیت زن در عرصه سیاست اجتماعی در جاهلیت مدرن
۱۲۵	مواد کنوانسیون
۱۲۶	زن و تحصیل
۱۲۶	زن و مشارکت اجتماعی
۱۲۷	زن و مادری
۱۲۸	زن و سودآوری دلان
۱۳۰	تجارت زنان
۱۳۳	نتیجه گیری
۱۳۵	منابع

مطلع

تجدید بنای رفیع تمدن اسلامی و بازیابی دوران طلایی شکوه و عظمت مسلمانان، بر بنیان اندیشه دانش پژوهانی است که طالبان علم و حاملان حلم و ساکنان سلم باشند و جلوه شکوه دانش و پرهیزگاری و بلند اختری را بر تارک افلاکی خویش ببینند و از سیاره آسمانی عقل و خرد تا کهکشان پر ستاره ولایت‌الله با درخشندگی، به پرواز درآیند. این حرکت، شدنی نیست مگر آن‌که ژرف‌اندیشانه و موشکافانه، ببینند و بیندیشند و دیگران را از ایده و اندیشه‌های پژوهشگرانه و نیت روح‌پرور خود، بهره‌مند نمایند.

دین مبین اسلام، علم و دانش را نور و جهل و نادانی را ظلمت می‌داند؛ ضمن اینکه تمامی آیات و روایاتی که با خطابات «یاایهاالناس» و «یاایها الذین آمنوا» و دیگر واژه‌ها صادر شده‌اند به شهادت مفسرین آیات و روایات، عموماتی هستند که همه مکلفین اعم از زن و مرد را شامل‌اند. در همین راستای احساس تکلیف است که حوزه علمیه خواهران به برکت انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی(ره) و با تلاش مبقیانه حضرت امام خامنه‌ای ظلّه مد به بالندگی رسیده است.

تمام مدارس خواهران به ویژه مدرسه علمیه تخصصی ریحانه‌الرسول علیها السلام شهرستان جویبار با بیش از ۱۸ سال سابقه علمی آموزشی، سه مقطع سطح دو و سه و چهار، افتخار شاگردی مکتب امام صادق علیه السلام را دارند با اشتیاق به معارف قرآن و آموزه‌های اهل‌بیت علیهم السلام و ادای تکلیف به محضر رب‌العالمین، به صحنه جهاد تبیین آمده‌اند تا با تبدیل پایان‌نامه‌های برتر به کتاب، در نشر معارف الهی سهیم و شریک باشند؛ اگر چه اقرار دارند که این آثار، قطراتی از اقیانوس معارف الهی است که چه بسا آنچنان تأثیرگذار باشد که هر قطره از آن دشتی کویر از جهل را آباد کند.

پروردگارا! توفیقی عنایت فرما تا با عمل به معارف الهی، جامعه‌ای سالم، پر طراوت، با نشاط و امام‌زمانی عجلتعالیه داشته باشیم.

و من الله التوفیق

مجتمع تخصصی ریحانه‌الرسول علیها السلام جویبار

پیشگفتار

خداوند متعال، خلقت زن و مرد را یکی قرار داده است و برای آنها احکام مشترک و مختص قرار داده است در این میان، برخی احکام و مسائل مربوط به بانوان است که باید از ناحیه مرد یا جامعه مراعات گردد از جمله این که باید در فعالیت‌های گوناگون اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... شرکت داشته باشد؛ اما متأسفانه با توجه به سطح آگاهی و تفکرات مردم در عصرهای مختلف حیات بشر، و به دلایل مختلفی، از کنار آن فعالیت‌ها گذشته‌اند و زن نتوانست آن طور که باید و شاید به نقش‌هایی که از حیث فطری و عملی، شایسته آن بود، به آن دست یابد؛ لذا کتاب حاضر تلاش کرده است به این مسئله بپردازد که وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی زن در دوران جاهلیت اولی و مدرن چگونه بوده است و دیدگاه اسلام نسبت به آنها چیست؟ پس از بررسی تطبیقی آنها، در نهایت به این نتیجه دست یافت که زن در عرصه فعالیت اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در دوران جاهلیت اولی، دارای جایگاه اقتصادی و فرهنگی مناسب و خوبی نبوده است تا چه رسد به این که بخواهد در اجتماع، فعالیت سیاسی و اجتماعی داشته باشد؛ اما با ظهور اسلام، زن دارای ارزش و جایگاه والا گردید و حق و حقوق برای او مشخص کرد، همچنین اسلام، حضور به موقع زن در اجتماع را ضروری دانسته است و زن را به عنوان بخش بزرگی از پیکر جامعه محسوب می‌کند که می‌تواند برای جامعه و خانواده مفید باشد. امروزه (در جاهلیت مدرن)، زن بیشتر به عنوان کالا معرفی می‌شود مخصوصاً در برخی از دنیای غرب، زن، هویت خود را از دست داده است و به ظاهر خود را افراد با فرهنگ محسوب می‌کنند در حالی که برخی رفتارهایشان، از انسانیت به دور است.

مقدمه

جاهلیت، هر پدیده، اندیشه یا حرکتی است که انسان را از مدار انسانیت خارج کند و موجب غفلت انسان از گوهر وجودی خویش شود. جاهلیت به یک دوره مشخص یا به یک شرایط معین منحصر نمی‌شود؛ بلکه در هر دوره و زمانی حتی در اوج پیشرفت تکنولوژی و تمدن بشری هرگاه چنین افکار و اندیشه‌هایی در جامعه بشری ظهور پیدا کند دوران جاهلیت بار دیگر آغاز شده است. عمده‌ترین ویژگی مشترک جاهلیت این است ایمان واقعی به خداوند در آن دوران وجود ندارد. و این بزرگ‌ترین موضوعی است که اگر در هر زمان و مکان به دست فراموشی سپرده شود باعث انحرافات بزرگ در جامعه خواهد شد. یکی از انحرافات که در دوران جاهلیت وجود داشته و امروزه نیز به نوعی (به شیوه‌های جدید) قابل مشاهده می‌باشد، وضعیت زن در عرصه اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است که با اندکی تأمل می‌توان فهمید که برخی از آنها، ریشه در عصر جاهلیت دارد؛ اما اسلام با آنها مخالفت کرده است و برای حضور زن در تمام عرصه‌هایی که باعث حفظ عزت زن و خانواده می‌گردد برنامه دارد.